

MASARYKOVA UNIVERZITA

Pedagogická fakulta

Obor: Speciální pedagogika

SP4MP_MTO2 Metodologie2

PROJEKT

Vypracovala: Jarmila Podlesná

385605

Výskumná téma:

Podpora a sprevádzanie detí s problémami v správaní v Českej republike a Slovenskej republike (Podpora a provázení dětí s problémy v chování v České republice a Slovenské republice)

Výskumný problém:

Porovnanie podpory a sprevádzania detí s problémami v správaní v Českej a Slovenskej republike

Problémy v správaní sú v dnešnej dobe rozšírené po celom svete. Každá krajina má svoje zariadenia, systémy a postupy ako sa vyrovnat' s týmto problémom. Ak zlyháva postup v jednej krajine, inšpiruje sa úspešnou a hlavne overenou metódou, ktorá sa využíva v inej. Existuje predpoklad, že po porovnaní postupov v iných krajinách a po zistení pozitívnych vplyvov, sa tak môžu zefektívniť metodické postupy v sprevádzaní detí s poruchami v správaní.

Cieľom výskumu je porovnať aké je poradenstvo a intervencia v triednom, školskom poradenstve, stredisku výchovnej starostlivosti, krízovom alebo diagnostikom centre v Českej a Slovenskej republike a následne sa pokúsiť nájsť rozdiely, ktorými by sme sa mohli vzájomne inšpirovať a tým prípadne vylepšiť podporu a intervenciu s problémami v správaní.

Hlavná výskumná otázka: Sú po zmapovaní danej problematiky rozdiely v podpore a intervencii s problémami v správaní medzi Českou a Slovenskou republikou?

Vedľajšia výskumná otázka:

1. Aká je zhoda a rozdielnosť fungovania inštitúcií pre deti s poruchami správania v ČR a SR?
2. Aké pohnútky, alebo podmienky by mohli vylepšiť sprevádzanie detí s problémami v správaní v jednotlivých inštitúciách?
3. Participuje podpora a intervencia s legislatívou zákona?
4. Je možné fungovanie inštitúcií prikladať v odlišnosti rezortov v území ČR a SR?
5. Našli sa pri skúmaní danej problematiky nejaké pozitíva, ktoré by bolo vhodné preniesť do ČR a SR?

Voľba výskumnej stratégie:

Kvalitatívny výskum k tejto téme je najvhodnejšia výskumná stratégia z dôvodu, že vo svojom výskume sa nebudem zameriavať na vysokú štandardizáciu. Typ výskumu, ktorý budem využívať vo svojom výskume je prípadová štúdia. Techniky zberu údajov, ktoré budú aplikované vo výskume je rozhovor s aktérmi výskumu v ich prirodzenom prostredí. Úmyslom je porozumieť danej problematike z pohľadu aktérov výskumu. Rozhovor bude spojený aj s pozorovaním chodu zariadenia a štúdiom dokumentov, legislatívy a publikácií. Zámerom v tomto výskume je pozbierať všetky údaje, ktoré sú dostupné. Aktérmi výskumu, s ktorými budem robiť rozhovor budú vo väčšine prípadu zamestnanci zariadenia.

Návrh metódy zberu dát:

Prípadová štúdia

- Hĺbkový rozhovor,
- Pozorovanie,
- Štúdium dokumentov

Počet skúmaných jednotiek:

2- 4 zariadení v ČR a SR

Spôsob ich kontaktovania:

Pri spracovaní mojej práce použijem terénny výskum a priamy kontakt s aktérmi výskumu s pozorovaním zariadenia.

Zdôvodnenie: Pre spracovanie diplomovej práce je spôsob kontaktovania aktérov výskumu ako najvhodnejšia forma. Aj keď môžem získať informácie z internetu, knižných publikácií a odborných článkov. Avšak je potrebné aj osobné stretnutie, hlavne kvôli získaniu informácií ako fungujú zariadenia, aký majú systém, metódy a formy. Pretože je nevyhnutné poznať aj osobné skúsenosti, ktoré sa praktikujú v skutočnosti.

Výhody: Napriek informácii, ktoré si môžem zistiť pomocou rôznych publikácií, tak je výhodnejšie a praktickejšie mať osobný kontakt so zariadením, personálom a jednotlivcami zariadenia, pre lepšie porozumenie a priame informácie.

Nevýhody: Ako nevýhodou môže byť porovnávanie zariadení, keďže na Slovensku napríklad ako Stredisko výchovnej starostlivosti, Krízové stredisko a tak ďalej spadajú pod Ministerstvo sociálnej vecí a rodiny. Pričom v Českej republike spadajú pod Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy.

Scenár rozhovoru:

- Nahliadnutie do dokumentov zariadenia o vnútornom poriadku a režime zariadenia.
- Zoznámenie sa so systémom zariadenia a ich metódami, formami, vnútorným poriadkom a režimom.

Otázky:

1. Aké sú vykonávané opatrenia v zariadeniach?
2. Aká pomoc sa poskytuje klientovi po prijatí do zariadenia?
3. Aké sú podmienky prijatia dieťaťa do zariadenia?
4. Podľa čoho sa navrhuje režim jednotlivcovi?
5. Aké sú možnosti jednotlivca v zariadení?
6. Od čoho závisí pobyt v zariadení?
7. Ako posilňujete vzťahy, podporujete akceptáciu rodiny a návrat dieťaťa do biologickej rodiny?
8. Aká je kapacita vášho zariadenia?
9. Aký je maximálny pobyt dieťaťa v zariadení?
10. Riadite sa zákonom stanovenou podporou a intervenciou, ktorá je poskytovaná dieťaťu, alebo si vytvárate interné podmienky podpory dieťaťa s poruchami správania? Aké?
11. Spolupracujete aj s inými zariadeniami a vytvárate voľnočasové aktivity pre lepšie začlenenie dieťaťa v zariadení?
12. Spolupracujú pracovníci zariadenia na rozšírení a doplnení svojej kvalifikácie?
13. Aké skúseností alebo schopností majú zamestnanci s diagnostikovaním detí v zariadení?
14. Aké formy a metódy používate pri poskytovaní pomoci v zariadení?
15. Využívate v zariadenia tréningový program PRIDE?

Etické problémy:

Etickým problém, ktorý sa môže vo výskume vyskytnúť bude to, že sa aktéri zariadenia budú obávať porovnávaní systému zariadení alebo aj toho, že to nebude objektívne. Môže sa stať, že niektoré údaje budú prilepšovať a prispôsobovať si to podľa svojich predstáv.

Praktické problémy:

Ako praktickým problémom bude výber zariadenia, ktoré mi ponúkne informácie, ktoré potrebujem. Ďalším problémom bude cestovanie za zariadením. Avšak záležať bude aj od výberu zariadení a ako od seba budú vzdialené.

Terénne poznámky a záznam z prvého realizovaného rozhovoru:

1. Aké sú vykonávané opatrenia v zariadeniach?

Opatrenia sa vykonávajú podľa toho, či ide o samostatnú diagnostickú skupinu, či je to adopcia, pestúnska starostlivosť, či ide do profesionálnej rodiny.

2. Aká pomoc sa poskytuje klientovi po prijatí do zariadenia?

Pomoc je zameraná na zvládnutie adaptačných problémov, realizuje sa vstupná diagnostika, vypracúva sa plán na zvládnutie krízy a taktiež individuálny výchovno-vzdelávací plán. Taktiež sa naplňajú aktuálne potreby dieťaťa (opatrovateľské potreby, fyzický stav, ošatenie, zdravá výživa, vývinové /mentálny, emocionálny stav dieťaťa/ a vzdelanostné potreby) a využitie voľného času. Vzájomná spolupráca s dieťaťom pri jeho situácii, aby sa ono podieľalo.

3. Aké sú podmienky prijatia dieťaťa do zariadenia?

Podmienky prijatia dieťaťa do zariadenia sú na základe súdu, výchovného opatrenia alebo na základe dohody so zákonným zástupcom.

4. Podľa čoho sa navrhuje režim dieťaťu?

Režim dieťaťu sa navrhuje podľa posúdenia, že z akého podnetného materiálneho a sociálneho prostredia pochádza, deti trpiace syndrómom CAN, deti s poruchou správania, deti emocionálne narušené, suicidiálne ako aj deti ohrozené sociálno-patologickými javmi. Na základe týchto zistení navrhujeme režim dieťaťu, aby sa čo najlepšie zadaptovalo a zlepšil sa jeho fyzický, sociálny a hlavne emocionálny vývin.

5. Ako posilňujete vzťahy, podporujete akceptáciu rodiny a návrat dieťaťa do biologickej rodiny?

Podporujeme a posilňujeme vzťahy tak, že rodičia môžu volať a navštevovať svoje deti. Majú návštevne hodiny cez víkend alebo dohodou. Keď ide o menej závažné problémy, tak si ho môžu vziať aj mimo zariadenia. Podporujeme hlavne to, aby sa dieťa vrátilo do biologickej rodiny, aby nemuselo skončiť v ústavnej výchove.

6. Aká je kapacita vášho zariadenia?

Do nášho zariadenia môžeme prijať maximálne 10 detí s cieľovou skupinou od 0 do 18 rokov.

7. Aký je maximálny pobyt dieťaťa v zariadení?

Maximálny pobyt je 6 mesiacov, ale je možnosť predĺžiť pobyt dieťaťa a to z dôvodu zdravotného, stanovenia súdu, na žiadosť rodiča napr. aby dokončil školskú dochádzku; stávajú sa prípady, že deti chcú ostať v Krízovom stredisku; preplnená kapacita v Detskom domov, problém s nájdením Pestúnskej starostlivosti. Ak zdravotný stav dieťaťa je vážny

a pokiaľ sa jeho zdravotný stav nezlepší, tak ho nemôžeme zveriť do inej výchovy a preto môže byť, že je dlhšie v zariadení.

8. *Riadite sa zákonom stanovenou podporou a intervenciou, ktorá je poskytovaná dieťaťu, alebo si vytvárate interné podmienky podpory dieťaťu s poruchami správania? Aké?*

Áno, riadime sa stanovenou legislatívou, ale zároveň si to upravujeme a prispôsobujeme k interným podmienkam zariadenia.

9. *Spolupracujete aj s inými zariadeniami a vytvárate voľnočasové aktivity pre lepšie začlenenie dieťaťa v zariadení?*

Spolupracujeme aj s inými zariadeniami a vytvárame deťom spoločenské akcie. Aj teraz budeme pripravovať súťaže a rôzne aktivity na Deň detí spolu s jedným zariadením. Je to veľmi dobré pre ich sociálny rozvoj. Zároveň aj to, že majú výlet do iného zariadenia a radi si deti porovnávajú zariadenia.

10. *Aké skúsenosti alebo schopnosti majú zamestnanci s diagnostikovaním detí v zariadení?*

Máme skúsenosti s diagnostikovaním, lebo diagnostikujeme deti priebežne aj keď schopnosti nemám, ale skúsenosti áno. Diagnostiku s dieťaťom robím nepriamo. Ako vnímam pokrok dieťaťa pri každodennej výchove. Zároveň sa riadime diagnostikou, keď bola vykonaná v diagnostickom centre.

11. *Aké formy a metódy používate pri poskytovaní pomoci v zariadení?*

Formy a metódy, ktoré sú súčasťou práce v Krízovom stredisku je to sociálne a materiálne zabezpečenie, liečebno-výchovná starostlivosť, sociálne poradenstvo, sociálna prevencia, sociálna a pedagogicko-psychologická diagnostika, krízová intervencia, terapeutická starostlivosť, špeciálno-pedagogická činnosť, lekárska diagnostika, zaopatrenie a v rámci sociálnej prevencie, eliminovanie maladaptívnych prejavov správania.

12. *Využívate v zariadenia tréningový program PRIDE?*

Áno, využívame a zameriavame sa na vedomosti, schopnosti a zručnosti pre výchovu a starostlivosť o dieťa. (PRIDE je zážitkový program, ktorý sa opiera o emocionálnu stránku človeka a jeho zážitkové skúsenosti. Umožňuje dospelým spoznať svoje schopnosti, aby mohli účinne pomáhať deťom vyrovnáť sa so svojou minulosťou, prijať prítomnosť a pripraviť sa na samostatnú budúcnosť.)

Námet modifikácie výskumného návrhu na základe skúseností z terénu:

Pri prvotnom rozhovore som si uvedomila, že musím ešte popracovať na otázkach, ktoré budem dávať budúcim aktérom rozhovoru. Niektoré otázky, neboli dostatočne výstižné. Preto do budúcnosti a pri aplikovaní je potrebné niektoré otázky pretransformovať, ale pri niektorých ich lepšie špecifikovať.

Zoznam literatúry:

SHARON R. VAUGHN, CANDACE S. BOS, JEANNE SHAY SCHUMM. Teaching exceptional, diverse, and at-risk students in the general education classroom. 3rd. ed. Boston: Allyn and Bacon. 2003. 536 p. ISBN 0-205-34271-X

PAQUETTE, Penny Hutchins; TUUTTLE, Cheryl Gerson. Learning disabilities: the ultimate teen guide. Lanham: Scarecrow, 2003. 301 p. ISBN 0-8108-4261-0.

BÍLIKOVÁ, E. 2003. *Problémy v správaní*. In: *Rozumieť deťom je niekedy zložité*. Spišská Nová Ves: Pedagogicko-psychologická poradňa a Centrum výchovnej a psychologickéj prevencie, 2003. 109 s. ISBN 80-969054-7-3.

FISCHER. S. – ŠKODA, J. 2008. *Speciální pedagogika*. Praha: TRITON, 2008. 196 s. ISBN 978-80-7387-014-0.

HORŇÁK, L. 2002. *Dejiny špeciálnej pedagogiky*. Prešov: Pedagogická fakulta PU, 2002. 199 s. ISBN 80-8068-122-8.

KONČEKOVÁ, Ľ. 2000. *Poruchy psychického vývinu*. Prešov: Grafotlač, s. r. o., 2000. 114 s. ISBN 80-88885-99-X.

MEŠKO. D. – KATUŠČÁK. D. – FINDRA. J. et al.: *Akademická príručka*. 2. upravené a doplnené vyd. Martin: Osveta, 2005. 496 s. ISBN 80-8063-200-6.

PACLT, I. 2007. *Hyperkinetická porucha a poruchy chovania*. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 234 s. ISBN 978-80-247-1426-4.

SILVERMAN, D. 2005. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar, 2005. ISBN 80-551-0994-4.

VÁGNEROVÁ, M. – KLÉGGROVÁ, J. 2008. *Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. 538 s. ISBN 978-80-246-1538-7.

VÍTKOVÁ, M. (ed.) 2004. *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální*. 2. rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido, 2004. 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

VOJTOVÁ, V. 2008. *Úvod do etopedie*. Brno: Paido. 2008. 126 s. ISBN 978-80-7315-166-9.

Zdařilý projekt.